geal ekokardiografi. Onekligen mycket användbart men knappast den enda tillgängliga metoden för monitorering.

Ett omfattande avsnitt ägnas åt komplikationer till invasiva procedurer, vilket möjligen har större relevans för amerikanska intensivvårdsläkare med den utbredda användning av exempelvis pulmonarartärskatetrar som finns där. Ett avsnitt om obstetriska akutsituationer hos kardiologiskt sjuka patienter finns också. Där framförs en del relativt kontroversiella synpunkter där riskerna för maternella komplikationer enligt mitt förmenande underskattas och där referenslistan inte upplevs som helt aktuell.

Bredd på bekostnad av djup

Huvudproblemet med denna typ av breda uppslagsverk är att de å ena sidan är alltför omfattande för att läsas tvärs igenom och å andra sidan har svårt att bli tillräckligt djupa på de avsnitt man verkligen vill tränga in i. Det utomordentligt breda perspektiv man försöker anlägga finns knappast på någon svensk intensivvårdsavdelning, särskilt inte med den tendens till de alltmer organspecifika intensivvårdsavdelningar vi sett under de senaste åren (Neuro-IVA, Thorax-IVA, MIVA, HIA osv).

Boken kan ha ett värde för en brett intresserad intensivvårdsläkare i senare delen av sin utbildning för att skaffa sig fördjupade kunskaper om något specifikt område. Läsningen kräver dock viss urskillning.

Avsnittet om riskevaluering vid icke-kardiell kirurgi hos hjärtsjuka patienter är utmärkt och relaterar relativt väl till svenska behandlingstraditioner och utredningskrav. Å andra sidan är avsnittet om riskstratifiering efter genomgången hjärtinfarkt mindre relevant för en svensk läsare och ligger enligt mitt förmenande litet vid sidan av bokens huvudmål. •

Utmärkt basbok i internmedicin

John Axford, ed. **Medicine.** Oxford: Blackwell Science, 1996. Pris £ 24.95. ISBN 0-632-02707-X.

Recensent: f d överläkare Dieter Lockner, Trångsund.

»Medicine» kallas handbok. Den är bunden och tryckt på kraftigt papper. Den är skriven av 27 engelska och en australiensisk författare. Boken inleds med ett kapitel om molekulär biologi och innehåller utöver de klassiska internmedicinska ämnena även kapitel om hudsjukdomar, psykiska sjukdomar och palliativ vård.

Boken innehåller, för att vara en handbok i svensk bemärkelse, inte tillräckligt detaljerad information. På de flesta områden är dock innehållet så detaljerat att de flestas behov blir tillgodosedda.

Utomordentligt didaktisk

»Medicine» imponerar genom sin genomgående utomordentligt didaktiska utformning och enhetlighet. Man får känslan av att boken är skriven av en enda författare, så homogen är den. Den didaktiska kvaliteten uppnås framför allt genom att allt väsentligt är sammanfattat i otaliga färgade rutor. Där finns t ex faktarutor som sammanfattar allt väsentligt om viktiga sjukdomar med kanske en karaktäristisk röntgenbild eller en principskiss som tillägg. Andra rutor summerar sjukdomsorsaker, behandlingsstrategier eller hur ingrepp skall utföras och mycket mer. Det finns knappast någon sida utan en eller två sådana rutor. Därutöver förklaras många processer, från mikroskopisk till makroskopisk nivå, i färgskisser och diagram, vilket gör boken mycket instruktiv och lättläst.

Brister något i aktualitet

Man kan kritisera att de allra senaste behandlingsmetoderna ibland saknas. Det låter sig diskuteras om sådana måste vara med. Jag personligen tycker att man gärna kan offra aktualiteten på bekostnad av bokens didaktiska kvaliteter och enhetlighet. Det måste ta tid att redigera en sådan stor bok med så många författare, för alltid dyker nya medikament eller behandlingsmetoder upp.

Det förvånar att inte lågmolekylära hepariner nämns, vilka på senare år revolutionerat profylax och behandling av tromboser. Inom mitt eget gebit ser jag att man i England vid benmärgsprov inte snittar blodkoagel med mikrotom och att man ger patienter med sickelcellsanemi livslång penicillinbehandling.

Praktisk uppslagsbok

Jag tycker att Axfords »Medicine» slår många böcker på marknaden vad beträffar praktiska uppslagsböcker i internmedicin. Den lämpar sig väl som basbok för såväl studenter som läkare. Endast subspecialisten behöver extralitteratur inom sitt område. •

Sammanfattning av studier av immunterapi vid cancer

Martin Gore, Pamela Riches, eds. **Immunotherapy in cancer.** 291 sidor. Chichester–New York–Brisbane: Wiley, 1996. Pris £ 55. ISBN 0-471-96007-1.

Recensent: professor Håkan Mellstedt, institutionen för onkologi, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Immunterapi vid cancer är ett behandlingsalternativ som kommit för att stanna. Den kliniska utvecklingen har emellertid varit långsam, och resultaten är begränsade. Man skall emellertid ha i minnet att de första 25 åren av utveckling på kemoterapiområdet gav också blygsamma kliniska resultat.

Utvecklingen av immunterapi har trots detta gått med en rasande fart under de senaste 15 åren. Det gäller främst förståelsen av hur immunsystemet fungerar och framtagning av tekniker för produktion av bioterapeutika/ immunterapeutika. Basen för rationell utveckling av immunterapi är således lagd. För att kunna använda dessa medel rätt behövs emellertid en helt annan kunskap än för att använda kemoterapeutika, vilken idag praktiskt verksamma onkologer/hematologer till stor del saknar. Tyvärr innehåller boken inte några sådana fundamentala kapitel, vilket hade ökat dess värde. Det förutsätts i en del avsnitt att läsaren har baskunskaper i tumörimmunologi.

Inte helt aktuell

På ett förtjänstfullt sätt går författarna för varje immunterapeutika igenom kliniska effekter av i stort sett samtliga publicerade studier inom området och gör en kritisk utvärdering. För den som snabbt vill skaffa sig en uppfattning om den kliniska effekten av olika immunterapeutika, t ex interleukin-2, är boken att rekommendera. En nackdel är dock att den inte är helt aktuell, vilket gör att den delvis blir ett värdefullt historiskt dokument. Boken tar endast upp studier till och med 1993. Sålunda nämns inte Riethmüllers genombrottsstudie med MAb17-1A vid coloncancer stadium C, vilken markant ändrat vår syn på antikroppsterapi. Inte heller nämns peptidbaserade vaccinationsstudier vid solida tumörer, idiotypvaccinering vid B-cellsmaligniteter eller den adjuvanta effekten av cytokiner t ex GM-CSF. Detta visar hur snabbt området progredierar, vilken omöjlig uppgift det är att skriva en attraktiv bok inom detta område och hur svårt det är för icke-superspecialisten att hålla sig à jour med utvecklingen. Var skall de hämta sin kunskap?

Ett kapitel ger en lättfattlig översikt om genterapi vid cancer och är en utmärkt läsning för den som kortfattat vill sätta sig in i hur utvecklingen inom detta område kan komma att te sig.

Boken kan rekommenderas till onkologer/hematologer verksamma inom immunterapiområdet och som snabbt vill ha en komplett sammanfattning av terapeutiska studier med bioterapeutika fram till och med 1993. •

Vad kostar boken?

Det händer att den uppgift om bokpriset som Läkartidningen uppger i recensioner inte stämmer med det pris bokhandeln begär.

Vi har successivt övergått till att ange priset i utgivarlandets valuta, eftersom många faktorer gör att ett omräknat pris lätt blir missvisande. Valutakursen kan variera, bokhandelns omkostnader likaså.

Vi vill ge våra läsare rådet att kontrollera priset med bokhandeln innan boken beställs. Det händer att kostnaden för en bok blir upp till dubbelt så stor som en direkt omräkning efter valutakursen antyder.